

Ιστορία του Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού

Ενότητα 8: Τουρκοϊσλαμική Σύνθεση

Δημήτριος Σταματόπουλος

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τουρκοϊσλαμική Σύνθεση [1]

- **1970: Η Εστία των Φωτισμένων** (Aydınlar Ocağı): χοτζάδες, πανεπιστημιακοί, επιχειρηματίες
- **Στόχος:** η στήριξη δεξιών εθνικιστικών κύκλων εναντίον αριστεράς
- **Πέντε είδη εχθρών:**
  1. «άθεοι»: υλιστές, κομμουνιστές.
  2. «αντικοινωνικά στοιχεία»: κούρδοι αυτονομιστές (bölücüler).
  3. «ετερόδοξες θρησκευτικές ομάδες»: χριστιανοί.
  4. «προοδευτικοί».

Τουρκοϊσλαμική Σύνθεση [2]

5. «κυβερνητικοί διανοούμενοι»

- καμπή: πραξικόπημα του 1960 («ψευτοδημοκρατία»).
- Ιαπωνία: εκσυγχρονισμός και θρησκεία.
- Πρώτος πρόεδρος της Ιμπραήμ Καφέσογλου: εισηγητής της «Τουρκοϊσλαμικής σύνθεσης», μέλη αδελφοί Οζάλ.
- Σύμμαχοι του Ντεμιρέλ (Εθνικό Μέτωπο) και του Τουρκές (Κόμμα Εθνικής Δράσης), εναντίον του Ετζεβίτ (Σοσιαλδημοκρατικό Λαϊκό Κόμμα).

Τουρκοϊσλαμική Σύνθεση [3]

Τουρκοϊσλαμική Σύνθεση, Δεκαετία 1980

(όρος που χρησιμοποιήθηκε από αντιπάλους).

- **Σύνταγμα 1980, άρθρο 24:** «Η διδασκαλία της θρησκευτικής λατρείας και ηθικής περιλαμβάνεται υποχρεωτικά στο διδακτικό πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης».
- **Σύνταγμα 1980, άρθρο 14:** «απαγόρευση εγκαθίδρυσης θεοκρατικής κυβέρνησης»
  - Οργάνωση εκπαίδευσης με βάση την ισορροπία αρχών λαϊκού κράτους και Ισλάμ.

Βασικές αρχές της «Τουρκοϊσλαμικής Σύνθεσης» [1]

1. Ενότητα της προϊσλαμικής τουρκικής κοινωνίας και της ισλαμικής οθωμανικής (άρση Θέσης για την Τουρκική Ιστορία): μονοθεϊσμός, πίστη στην αθανασία της ψυχής κλπ.
2. «Οι Τούρκοι ηγήθηκαν της ανόδου και της διάδοσης του Ισλάμ ανά τον κόσμο».
3. Απομάκρυνση από το «δυτικό πρότυπο».
4. Διαμόρφωση ενός αυταρχικού, αλλά όχι ισλαμικού κράτους.

Βασικές αρχές της «Τουρκοϊσλαμικής Σύνθεσης» [2]

- **Παρατήρηση:** ο ρόλος του Ισλάμ δεν είναι πλέον συνεκτικός σε σχέση με το Έθνος (Κούρδοι, Αλεβίτες κλπ.) αλλά και σε σχέση με την Κοινωνία (Αριστερά).
- **Παρατήρηση:** σύγκριση με την ελληνική περίπτωση, όπου το Έθνος είναι ο βασικός νομιμοποιητικός μηχανισμός εναντίον της Αριστεράς.

Η Τουρκοϊσλαμική Σύνθεση υποστηρίχθηκε τόσο από το καθεστώς Ενβέρ όσο και το Κόμμα της Μητέρας – πατρίδας του Οζάλ.

Βασικές αρχές της «Τουρκοϊσλαμικής Σύνθεσης» [3]

Αποτελέσματα:

1. Αύξηση του αριθμού των αποφοίτων των ιερατικών σχολών (1973: 2700, 1988:39900)
2. Αύξηση αριθμού των τεμενών (1984:54000, 1988:63000)
3. 1979-1989: Διπλασιασμός θρησκευτικών σχολείων

1987: ίδρυση του Κόμματος Ευημερίας (Refah)

Βασικές κατευθύνσεις:

1. Η ισλαμική κοινότητα είναι υπερεθνική.
2. Άνοιγμα σε ισλαμικές (Ισλαμικός ΟΗΕ, Ισλαμική Κοινή Αγορά κλπ.).

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ